

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Haoyue Ma

pt. *Языковые особенности прозы Людмилы Улицкой с позиции гендерной лингвистики*

(*Specyfika językowa prozy Ludmiły Ulickiej z perspektywy lingwistyki genderowej*)

napisanej pod kierunkiem dr hab. prof. UŚ Jolanty Lubochy-Kruglik

1. Uwagi wstępne

Rozprawa doktorska Pani mgr Haoyue Ma poświęcona jest analizie specyfiki werbalnej i niewerbalnej komunikacji w ujęciu genderowym. Materiał do przeprowadzonego badania pochodzi z prozy Ludmiły Ulickiej. Za punkt wyjścia swoich rozważań Doktorantka przyjęła założenie, że język odzwierciedla społeczne i kulturowe modele zachowań, także te związane z kategorią płci kulturowej, co pozwoliło jej wychwycić mechanizmy kształtowania się różnic genderowych na poziomie języka i dyskursu.

2. Struktura rozprawy

Praca liczy 331 stron, w jej skład wchodzi: Wprowadzenie; rozdział poświęcony omówieniu podstawowych zagadnień z zakresu lingwistyki genderowej z uwzględnieniem historii rozwoju tego zagadnienia; rozdział przybliżający twórczość Ludmiły Ulickiej w kontekście rosyjskiej prozy kobiecej; rozdział analityczny, w którym zostały zaprezentowane wyniki analizy komunikacji werbalnej bohaterów prozy Ludmiły Ulickiej z wykorzystaniem narzędzi lingwistyki genderowej; kolejny rozdział analityczny przedstawiający analogiczne badanie środków niewerbalnych; Zakończenie, prezentujące wnioski z przeprowadzonej analizy.

Struktura rozprawy jest prawidłowa, proporcje między poszczególnymi częściami są właściwe. Drobne niedopatrzenie zakradło się jedynie w opisie zachowań taktylnych, gdzie

pierwsza podgrupa opatrzona jest cyfrą 1 (str. 261), druga grupa ponownie wykorzystuje cyfrę 1 (str. 262), a trzecia grupa nie została opatrzona żadnym wypunktowaniem (str. 264).

3. Ocena poszczególnych części rozprawy

We Wprowadzeniu Autorka zwięźle określiła cel badawczy, opisała strukturę pracy, zarysowała główne założenia wykorzystanego modelu badawczego oraz wymieniła źródła materiału analitycznego.

Pierwszy rozdział pracy dotyczy zjawiska feminizmu, syntetycznie przybliży historię tego ruchu i wprowadza podstawowe założenia lingwistyki genderowej tak w świecie, jak i w samej Rosji. Doktorantka wykazała się umiejętnością kwerendy publikacji naukowych, krytycznej analizy i właściwego wyboru teoretycznych opracowań, jak również poprawnie zastosowała zgromadzony materiał w tej części pracy.

Drugi rozdział poświęcony jest prozie Ludmiły Ulickiej w kontekście lingwistyki genderowej. Doktorantka umiejętnie zaprezentowała specyfikę tła kulturowego prozy kobiecej w Rosji, uzupełniając o szczegółowe rozważania dotyczące istniejących w językoznawstwie podejść do opisywanego zagadnienia oraz uwypukliła cechy języka pisarki, które pozwalają na szczegółową analizę w świetle wybranej metodologii badań. Założenia Doktorantki co do wyboru materiału do analizy są jak najbardziej merytorycznie i metodologicznie uzasadnione.

Rozdział trzeci to pierwsza część empiryczna pracy. Poświęcony jest analizie werbalnych zachowań komunikacyjnych bohaterów prozy Ludmiły Ulickiej. Doktorantka umiejętnie przeprowadziła wieloaspektowe badanie zebranego materiału, poszukując cech dystynktywnych zarówno dla bohaterów żeńskich, jak i męskich. Przeanalizowane zostały takie akty jak zwroty adresatywne, przywitania, komplementy, prośby, skargi, przeproszenia oraz pożegnania. Zwraca uwagę skrupulatność analizy i logiczność wywodów oraz poprawność językowa i edytorska.

Czwarty rozdział stanowi logiczną kontynuację poprzedniego, tym razem badanie dotyczy niewerbalnych elementów komunikacji. W centrum uwagi znalazły się między innymi gesty, zachowania taktylne, wizualne oraz proksemiczne, a także zjawisko milczenia jako komponentu komunikacji. Podobnie, jak w poprzedniej części pracy tok rozumowania jest logiczny, opis dokładny, wnioskowanie przekonujące.

W Podsumowaniu Autorka zebrała swoje spostrzeżenia i wnioski z przeprowadzonej analizy. Są one spójne i logiczne, przekazane w sposób zwięzły i przejrzysty. Pracę wieńczą: Bibliografia, streszczenie w języku rosyjskim, streszczenie w języku polskim oraz streszczenie w języku angielskim.

4. Aspekty techniczne

Techniczna strona doktoratu nie budzi zastrzeżeń, praca jest bardzo dobrze przygotowana pod względem redakcyjnym. Pojedyncze drobne uchybienia (jak wielka litera po średniku na stronach 34, 45 i 179, czy brak kropki po przypisie 54) w żaden sposób nie umniejszają wyjątkowo wysokiej oceny tego aspektu dysertacji.

5. Poprawność językowa

Poprawność językowa nie budzi żadnych zastrzeżeń; styl naukowy, kompozycja pracy i spójność tekstu są bez zarzutu.

6. Wniosek

W podsumowaniu należy zauważyć, że swoją rozprawą Doktorantka udowodniła, że potrafi właściwie zaplanować, skutecznie przeprowadzić oraz skrupulatnie i poprawnie opisać ambitny problem badawczy. Samodzielność naukowa Autorki przejawia się zwłaszcza w opracowaniu własnego stanowiska w zakresie opisywanego zjawiska, we wnikliwej analizie materiału, prawidłowym doborze przykładów ilustrujących omawiane zjawiska językowe, dogłębnej interpretacji każdego przykładu oraz bogatych wnioskach wieńczących każdy podrozdział.

Konkludując, rozprawa Pani mgr Haoyue Ma pt. *Языковые особенности прозы Людмилы Улицкой с позиции гендерной лингвистики* (Specyfika językowa prozy Ludmiły Ulickiej z perspektywy lingwistyki genderowej) prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie językoznawstwo oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, zaś jej przedmiotem jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Według art. 187. p. 1—2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku pozwala to uznać, że spełnia ona wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Recenzowaną pracę oceniam bardzo pozytywnie i wnioskuję o dopuszczenie mgr Haoyue Ma do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Mając na względzie wysoką wartość naukową rozprawy, wnioskuję także o przyznanie jej wyróżnienia.

Artur Gapiga

Rzeszów 07.07.2026